

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований в 1996 році

Рівне – 2009

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42. — Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 27.11.2009 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2009

Враховуючи той факт, що в нашому дослідженні вивчаються старшокласники загальноосвітньої школи, цей перелік не буде вичерпним. Тому, на нашу думку, потрібно доповнити його знаннями та вміннями, які пов'язані з використанням математичних розрахунків елементів об'єктів проектування; з використанням знань з інших предметів (інформатики, фізики, геометрії, біології, хімії тощо); налагодженням контактів із вчителем та товаришами; з прогнозуванням (здібність передбачати кінцевий результат, бачити проблему цілісно, збирати, аналізувати та робити висновки з отриманої інформації, тобто забезпечує випереджальний підхід до діяльності та дозволяє бачити установки на майбутнє), уміння організувати випробування та здійснювати його аналіз на експериментальних зразках тощо.

Висновки. Художньо-конструкторським знанням та вмінням належить провідна роль в технічній та художній творчості передових робітників, винахідників, а також інженерів та художників-конструкторів. Тому формування художньо-конструкторських знань та умінь повинно стати невід'ємною складовою частиною допрофесійної підготовки старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. А розуміння суті та змісту художньо-конструкторських знань та умінь дозволить створити оптимальні умови для їх ефективного формування на заняттях з трудового навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гервас О.Г. Пропедевтика дизайн-освіти учнів 5-9 класів у процесі трудового навчання: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 /Уманський держ. педагогічний ун-т ім. Павла Тичини. – Умань, 2006. – 235 арк. – Бібліогр.: арк. 176-197.
2. Гильбух Ю.З. Психология трудового воспитания школьников /Ю.З.Гильбух, Е.П.Верещак. – К.: Рад. шк., 1987. – 255с.
3. Качнев В.И. Обучение конструированию на уроках труда: пособие для учить лей /В.И.Качнев. – М.: Просвещение, 1976. – 158 с.: ил.
4. Кисельгоф С.И. Формирование у студентов педагогических умений и навыков в условиях университетского образования /С.И.Кисельгоф. – Л.: ЛГУ, 1973. – 152с.
5. Клименко В.В. Психологические тесты таланта. – Х.: Фолио, 1997. – 414с.
6. Милерян Е.А. Психология формирования общетрудовых политехнических учений /Е.А.Милерян. – М.: Педагогика, 1973. – 300с.
7. Моляко В.О. Психология творчості – нова парадигма дослідження конструктивної діяльності /В.О.Моляко //Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992. – Частина 1. – Харків: "ОБС", 2002. – С.481-491.
8. Платонов К.К. Психология /К.К.Платонов, Г.Г.Голубев. – М., 1977. – 327с.
9. Скульский Р.П. Пути формирования и развития основных компонентов конструктивно-технической деятельности у учащихся 6-8 классов: Дис...канд.пед.наук: 13.00.01 /Р.П.Скульский. – М., 1967. – 265с.
10. Тименко В.П. Методика викладання художньої праці в початкових класах: навчально-методичний посібник для вчителів / В.П. Тименко. – К.: Спалах, 1998. – 72с.
11. Тименко В.П. Професійна дизайн-освіта: Теорія і практика художньої обробки деревини /В.П.Тименко, В.К.Сидоренко, Л.В.Оршанський. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 288с.
12. Тхоржевський Д.О. Методика трудового і професійного навчання та викладання загальнотехнічних дисциплін: навч. посібник /Д.О.Тхоржевський. – [3-те вид., перер. і доп.]. – К.: Вища шк., 1992. – 334с.
13. Український педагогічний словник /[авт.-уклад. Гончаренко С.У.]. – К.: Либідь, 1997. – 376с.
14. Шпара П.Е. Техническая эстетика и основы художественного конструирования /П.Е.Шпара. – [2-е изд. перераб. и доп.]. – К.: Выща школа, 1984. – 200с.

Резюме. В статье проанализированные основные систематизации видов и свойств знаний и умений, которые представлены в исследованиях и на их основе дано собственное определение и разработана классификация художественно-конструкторских знаний и умений старшеклассников, которые формируются в процессе трудового обучения.

Ключевые слова: знание, умение, художественно-конструкторские знания и умения, старшеклассники, трудовая подготовка, художественное конструирование.

The summary. The principle classifications of kinds and properties of skills and knowledge presented during the investigation are analyzed in the article and on their basis their definition is given. The classification of artistic designing skills and knowledge are formed in the senior pupils in the process of labour studies.

Key words: knowledge, skills, artistic designing skills and knowledge, senior pupils, labour studies, artistic designing.

Одержано редакцією 20.10.2009 р.

УДК: 37. 035. 3

А. І. ВОЙТКО

ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВ 8-9 КЛАСІВ НА ОСНОВІ ПРОФЕСІЙНИХ ПРОБ

Резюме. В статті з'ясовано суть та основи педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб, конкретизовано підходи до розробки змісту професійних проб та технологію їх реалізації.

Ключові слова: педагогічна підтримка, професійне самовизначення, професійна проба.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження обумовлена тим, що метою сучасної основної школи є створення належних умов для підготовки її випускників до професійного самовизначення в плані вибору профілю навчання або вищого навчального закладу I-II рівня акредитації після закінчення 9-го класу. Професійне самовизначення є можливим за умов реалізації потреби в професійній самореалізації та підтримки, яку учень може і повинен отримати від педагога та від навчального закладу, в якому навчається. Доцільність дослідження обумовлена тим, що в педагогічній теорії є нароби з підтримки школярів у сучасній школі, але в плані професійного самовизначення не достатньо звертається увага щодо реалізації педагогічної підтримки свідомого вибору професії учнями 8-9 класів на основі професійних проб.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання, що є близькими до професійного самовизначення учнів 8-9 класів вивчалися в таких напрямках як психологія професійного самовизначення (В.І. Войтко, Є.О. Клімов, Б.М. Теплов); методика професійного самовизначення школярів (М.М.Захаров, В.Д. Симоненко, М.С. Янцур); виховання конкурентоздатної особистості (А. Маслоу, К. Роджерс, Е. Фром); готовність особистості до вибору професійної діяльності (В.І. Іващенко, Г.К. Костюк, Є.М. Павлютенков); професійне самовизначення у процесі трудового навчання (В.М.Мадзігон, В.К. Сидоренко, Д.О. Тхоржевський, М.С. Янцур); професійні проби як засіб свідомого вибору професії (О.М.Зайцева, С.М. Пряжніков, С.М. Чистякова, С.Фукуяма). Як свідчить аналіз проведених досліджень сьогодення потребує нових підходів до професійного самовизначення школярів.

У психолого-педагогічній літературі існують різні підходи до вивчення підтримки і захисту дітей в аспектах соціально-педагогічної спрямованості (В.Бочарова, О. Газман, В. Іванникова), реабілітаційної педагогіки (Б. Алмазов, Т.Пестич, Л.Шипицина), шкіл здоров'я (В.Касаткін, І.Кузнецова, А.Ткаченко). Послідовний і системний аналіз педагогічної підтримки в умовах сучасної полікультурної освіти був здійснений вченими Інституту проектування інновацій РАО (І.Анохіна, О.Газман, Н.Іванова, Н.Крилова, З.Малькова, Т. Мерцалова, Н. Михайлова, І. Якиманська). Системі педагогічної підтримки дітей в освіті в Україні присвячені праці Г.Сороки.

Із проведеного аналізу психолого-педагогічної літератури можна зробити висновок, що педагогічна підтримка є сучасною новою освітньою технологією, а педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб потребує глибокого дослідження та прискореної реалізації в сучасній профільній школі.

Метою статті є з'ясування суті та основ педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб, а завданнями – виділити ознаки понять «педагогічна підтримка професійного самовизначення», «професійна проба»; конкретизувати зміст професійних проб учнів 8-9 класів; розкрити технологію педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів на основі професійних проб.

Виклад основного матеріалу.

«Привчай юнака до дороги його, і він, як постаріється, не уступить з неї» – так говорить Премудрість [1, 731]. Істинність цього твердження перевірено часом та є дуже актуальним для сьогодення. Своєрідність сучасного етапу розвитку української держави, демократичні перетворення, які відбуваються, супроводжуються трансформацією суспільного життя, змінами в соціальній сфері. Згідно з Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті вдосконалення системи освіти й виховання відповідно до принципів гуманізації та індивідуалізації передбачає максимальне врахування особистісних та психофізіологічних особливостей дітей і створення таких умов освіти, які б сприяли своєчасному і повноцінному розвитку всіх сторін особистості дитини та її успішному навчанню [4]. У цьому контексті актуальною проблемою сучасної української педагогічної теорії і практики є педагогічна підтримка школярів.

Суть педагогічної підтримки різні вчені-педагоги розглядають по-своєму. Але у всіх поглядах єдиним є те, що педагогічну підтримку дитина має отримувати не лише від педагога, а й з боку батьків та інших відповідних структур. Я.А. Коменський вбачав головне завдання педагога в допомозі учневі у вдосконаленні, що стало відправною точкою для пов'язання ідеї саморозвитку особистості з ідеями педагогічної підтримки. Дорослий, на думку Дж. Локка, має виконувати три вкрай важливі дії – захист, підтримку, допомогу. Це стало девізом для створення тактик педагогічної підтримки – захисту, допомоги, сприяння, взаємодії. Погляди Ж.-Ж. Руссо на дитинство як на самоцінність, на дитину як на особистість, що має свободу життєвого вибору, сприяли народженню в педагогічній думці того, що завдання педагога полягає у стимулюванні бажання дитини пізнати світ самостійно. Автор концепції «Педагогічна підтримка дитини у навчанні» О.С. Газман під педагогічною підтримкою розуміє процес спільного з дитиною визначення її власних інтересів, цілей, можливостей, шляхів подолання перепон і проблем, що заважають їй зберегти свою людську гідність і самостійно досягнути бажаних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, способі життя [5]. На думку Н. Михайлової та Н. Касіциної педагогічна підтримка полягає у діяльності: яка виховує суб'єктивну позицію дитини; педагога в умовах проблемної ситуації, що постала перед дитиною і яка спирається на активність дитини і є опорою цієї активності діяльності, яка принципово створює умови для самовизначення і самореалізації дитини у природній конкретній життєвій ситуації [5].

Під педагогічною підтримкою ми розуміємо доброзичливу взаємодію педагога та школяра у процесі якої вирішуються внутрішні проблеми, які перетворюються на освітню ситуацію, створюючи відповідні умови для розвитку дитини.

Найбільше педагогічної підтримки потребує професійне самовизначення учнів 8-9 класів. Під професійним самовизначенням розуміємо не одноразовий вибір професії, а перманентний процес самопізнання, формування професійних інтересів і намірів, визначення та вибір форм навчання й навчального закладу або профілю навчання у старшій школі.

Педагогічна підтримка старшокласників у їх професійному самовизначенні є ефективною в програмі роботи Центрів планування кар'єри. О.Хомич, Т. Рига вбачають її в наступному: 1) спостереження за природним розвитком дитини на певному віковому і соціокультурному онтогенезі. Це визначає важливий аксіологічний принцип особистісного і професійного розвитку – безумовна цінність внутрішнього світу школяра, пріоритетність потреб, цінностей його розвитку; 2) в процесі супроводу дорослий створює ситуацію вибору (інтелектуального, етичного, естетичного, професійного), це спонукає учня до прийняття самостійних рішень, допомагає йому взяти на себе відповідальність за свою власну долю; 3) другорядність форм і змісту визначається відношенням до соціального й навчально-виховного середовища життєдіяльності дитини. Головне – створити їй сприятливі умови для максимального особистісного розвитку і навчання.

Ідея педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів має багато спільного з методикою профорієнтаційної роботи в школі [2].

Під педагогічною підтримкою професійного самовизначення 8-9 класів розуміється доброзичлива взаємодія педагога та школяра для розв'язання проблем самопізнання, розуміння вимог і умов для досягнення успіхів в професійній діяльності та створення мікроклімату для практичної перевірки власних сил у вибраній сфері праці і об'єктивне взаємооцінювання та прогнозування самостійного вибору професії.

Найкраще педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів реалізується через професійні проби. Під професійною пробою ми розуміємо особистісно – зорієнтований вид навчально-трудова діяльності, в процесі якої учень отримує досвід тієї роботи, яку він вибрав, і намагається визначити, чи відповідає зміст і характер цієї праці його інтересам, нахилам, здібностям [2].

Професійна проба є найефективнішою формою професійної активізації школярів. В основу професійних проб покладена розроблена Є.О. Клімовим психологічна класифікація професій за предметом, метою, умовами та знаряддями праці. Оптимальна кількість професійних проб для учнів 8-9 класів за предметом і метою праці має бути не менше 15. Кожна професійна проба проводиться в два етапи: підготовчий (навчально-діагностичний) і професійний (практичний). Підготовчий етап включає в себе дві частини. Перша частина – попередня професійна психодіагностика, тобто, визначення професійно важливих якостей, основу якої становить загальна і спеціальна психодіагностика. Друга частина – навчальна, яка включає загальні питання для ряду споріднених професій та набуття теоретичних знань і початкових практичних вмінь з конкретної спеціальності. Ця частина реалізується за трьома напрямками: технологічному, ситуативному і функційному. Технологічний напрям характеризує операційну сторону професії, надає можливість оволодіння учнями прийомами роботи з знаряддями праці, знаннями про послідовність дій на предмет праці з метою отримання виробу. Цей напрям спрямований на ознайомлення зі способами отримання знань і вмінь і використання їх в практичній діяльності. Він дозволяє відтворити предметну сторону професійної діяльності і дати відповідь на запитання «Що? Як? В якій послідовності повинні виконуватися дії, щоб отримати кінцевий продукт?».

Ситуативний напрям відтворює змістову сторону професійної діяльності, визначає її предметно-логічні дії. Виконання завдань вимагає від учнів певних мислительних дій на основі досвіду і знань. Учень повинен знати спосіб діяльності, який в найбільшій мірі відповідає його природним даним і сформованим у нього формам поведінки.

Функційний напрям відображає динамічну сторону професійної діяльності, визначає успішність освоєння способу діяльності засобами, прийомами, внутрішніми компенсаційними механізмами учня. Фіксуються показники, які повинні бути досягнуті в завданні проби.

Практичний етап професійної проби проводиться за трьома рівнями складності, кожний з яких має також три напрями: технологічний, ситуативний, функційний. При виконанні зразу професійної проби третього рівня – дві попередні зараховуються автоматично, а при виконанні профпроби другого і третього рівнів – перша зараховується як виконана.

Учитель (профорієнтолог) може відступити від розглянутої схеми складання програми професійної проби і подати її в спрощеному вигляді. Важливо, щоб у школярів створилася цілісна уява про професії, специфіку даного виду професійної діяльності, а зміст професійної проби, постановка мети, умов і результатів чітко повинні відповідати принципу її побудови як профвипробування, яке включає ситуації для виявлення ПВЯ спеціаліста, розвитку інтересів, здібностей і нахилів школяра. Сьогодні вимагає системної цілеспрямованої профорієнтаційної роботи для надання невідкладної допомоги учням 8-9 класів в плані професійного самовизначення шляхом включення їх у професійні проби.

Найважливіше завдання виконання профпроби – виявлення інтересів, нахилів учнів до певних видів професійної діяльності, що могло б вплинути на успішність їх вибору і професійний успіх. При організації професійних проб учнів необхідно враховувати те, що спрямованість проби не в навчальному характері, а в практичній "примірці" школяра до різних видів праці. Достатньо для виконання проби 9-18 навчальних годин.

Особливе значення професійні проби набувають в умовах профілізації шкали і допрофільної підготовки, яка орієнтується на індивідуальне навчання і соціалізацію учня, в тому числі з урахуванням потреб ринку праці. Введення в навчально-виховний процес основної школи елементів допрофільної підготовки, яка включає

проектно-дослідницьку, орієнтаційну, самопрезентаційну діяльність підлітків, сприяє підвищенню їх готовності до ситуації вибору профілю навчання.

Зміст професійних проб реалізується за принципами: політехнізму, диференціації навчання і індивідуального підходу до учнів і містить в собі практичну і профорієнтаційну спрямованість та побудований на основі дидактичних принципів трудового навчання. Професійна проба передбачає вступ, де закладено ознайомлення з професійною діяльністю, психодіагностику професійно важливих якостей, диференційовану підготовку до виконання (практичне виконання проби). Програма професійної проби побудована з урахуванням педагогічної підтримки професійного самовизначення. Орієнтований тематичний план професійної проби з електротехніки наведено в таблиці 1.

Діагностичний, пошуковий та договірний етапи педагогічної підтримки реалізуються під час підготовчого етапу професійної проби.

Дійовий і рефлексивний етапи педагогічної підтримки професійного самовизначення реалізуються під час практичного етапу професійної проби.

Важливим є те, що педагогічно обґрунтована система обліку профорієнтаційних знань і вмінь учнів (результатів професійних проб). Об'єктивне оцінювання результатів професійних проб учнів 8-9 класів сприяє їхній активній проектно-профорієнтаційній та пізнавальній діяльності.

Добррозичливе і водночас вимогливе ставлення вчителів до оцінювання профорієнтаційних знань і вмінь учнів створює здорову атмосферу в навчально-виховному процесі. Надання можливості самим учням 8-9 класів оцінити себе в плані професійного самовизначення забезпечує формування в них стійких мотивів професійної самореалізації, впевненості в своїх силах, потреби в самовдосконаленні, отримання досвіду професійної діяльності і орієнтації на сучасному ринку праці.

Критерії оцінювання результатів професійних проб носять комплексний профорієнтаційний характер. До них належать:

- рівень інтересу (стійкого ставлення) до виконуваної роботи;
- активність під час виконання завдань;
- об'єм праці (число закінчених виготовлених виробів за встановлений час);
- рівень професійних знань і вмінь, необхідних для виконання завдань професійної проби;
- вміння проявляти творчість у процесі організації і виконанні проби;
- якість (відповідність виготовленою виробу вимогам ДСТУ);
- дотримання правил безпечної праці та санітарно-гігієнічних вимог.

Таблиця 1.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОБИ З ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ (8-9 класи)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин			Напрямок	Примітка
		теорет.	практ.	всього		
1	2	3	4	5	6	7
I. Підготовчий етап						
1	1. Вступ в професію. Загальні відомості. Вимоги професій до людини.	1	-	1		Діагностична частина
2	Спеціальна діагностика професійно важливих якостей.	-	1	1		
3	Загальне знайомство з професією (професіографічна екскурсія, перегляд кіно-відеофільмів про професію).	-	2	2		
4	Електротехнічні деталі і матеріали для їх монтажу.	1	1	2	Технологічний	Навчальна частина
5	Принципові електричні та електротехнічні схеми.	1	1	2	Ситуативний	
6	Монтаж електротехнічної апаратури.	1	1	2	Функційний	
II Практичний етап						
7. Проба першого рівня.						
7.1	Підготовка і паяння деталей на друкованій платі за даною схемою.	-	4	4	Технологічний	
7.2	Розрахунок позначеного на схемі опору у послідовному колі опорів.				Ситуативний	
7.3	Складання та випробування електричного кола. Визначення параметрів у контрольних точках.				Функційний	

8. Проба другого рівня						
8.1	Підготовка деталей, визначення їх номіналів і паяння на друкованій платі за даною схемою.	-	4	4		Технологічний
8.2	Розподілення напруги живлення за допомогою послідовного кола опорів.					Ситуативний
8.3	Складання і випробування електричного кола. Визначення параметрів у контрольних точках.					Функційний
9. Проба третього рівня						
9.1.	Самостійна підготовка деталі, визначення їх номіналів і паяння на друкованій платі.	-	4	4		Технологічний
9.2.	Знаходження помилок в принциповій схемі електричного кола.					Ситуативний
9.3.	Регулювання параметрів контрольних точок за номіналом					Функційний
Всього:		4	18	22		

Як відомо, метою професійного самовизначення є поступове формування у школярів внутрішньої готовності до свідомої й самостійної побудови, корекції й реалізації перспектив власного розвитку (професійного, життєвого, особистісного), готовності вважати себе особистістю, яка розвивається в часі і самостійно знаходить значущі смисли в конкретній професійній діяльності. На сучасному етапі в умовах перебудови ідеологічних та економічних умов суспільного життя, у ситуації економічної кризи, яка породила безробіття, педагогічна підтримка професійного самовизначення школярів є вкрай необхідною. На перше місце тут виходить профорієнтолог, спеціаліст, який є координатором і організатором професійних проб як дієвого засобу вибору професії. З огляду на обставини, які склалися, саме на профорієнтолога покладається відповідальність за майбутнє підростаючого покоління, за його професійне самовизначення.

Висновки. Таким чином, на сучасному етапі одним з основних завдань загальноосвітньої школи є педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб, як комплексна дієва технологія підготовки молоді до трудової діяльності в умовах ринкової економіки, взаємне (школа, сім'я, виробниче оточення) формування в підростаючого покоління позитивних мотивацій до праці, свідомого планування й вибору роду майбутньої професійної діяльності й форм зайнятості з урахуванням особистісних інтересів, стану здоров'я, індивідуальних особливостей, а також вимог професій і ринку праці. Ми повинні зрозуміти, що активізація творчого потенціалу людини, розвиток висококваліфікованої робочої сили є найефективнішим способом досягнення економічного зростання. [3] Людський капітал становить собою найцінніший ресурс, набагато важливіший ніж природні ресурси, або накопичені багатства.

Проблема професійного самовизначення на сьогодні достатньо повно вивчена, логічно побудована, але разом з тим сучасні умови життя суспільства вимагають не лише постійного вдосконалення форм і методів практичної діяльності, але й розробки теоретичних положень, які сприятимуть підвищенню ефективності процесу професійного самовизначення особистості.

Отже, перспективними напрямками подальшого нашого дослідження є розробка та теоретичне обґрунтування системи педагогічної підтримки професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб, визначення шляхів та засобів підготовки профорієнтологів для сучасної школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біблія К.: Українське біблійне товариство, 2006. – 1377с.
2. Войтко А.І., Янцур М.С. Професійна активізація молоді на основі професійних проб. – Рівне: МПУ ДЦЗ МОУ РДПІ. – 1996. – 55с.
3. Грішнова О.А. Людський капітал: формування в системі освіти і професійної підготовки. – К.: Знання, 2001. – 2054 с.
4. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття). – К.: Райдуга, 1994. – 62 с.
5. Михайлова Н., Юфин С. и др. Педагогическая поддержка ребенка в образовании. – М.: Академия, 2006. – 283 с.

Резюме. В статті в'яяснена суть і основи професійного самоопределення учеников 8-9 классов на основе профессиональных проб, конкретизированы подходы к разработке содержания профессиональных проб и технология их реализации.

Ключевые слова: педагогическая поддержка, профессиональное самоопределение, профессиональная проба.

The summary. In the article essence and bases of professional self-determination of students is found out 8-9 classes on the basis of professional tests, going near development of maintenance of professional tests and technology of their realization is specified.

Key words: *pedagogical support, professional self-determination, professional test.*

Одержано редакцією 16.10.2009 р.

УДК: 372. 45. 073

В.О. СПАЙЛО

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ СИСТЕМ КРОЮ ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Резюме. В статті розглядаються різні системи конструювання одягу, що використовуються при підготовці майбутніх вчителів технологій.

Ключові слова: *проекткування, моделювання, конструювання, метод (спосіб), побудова, креслення, конструкція.*

Як зазначається в Державному стандарті базової і повної середньої освіти головною метою освітньої галузі „Технологія” є формування технічно, технологічно освіченої особистості, підготовленої до життя та активної трудової діяльності в умовах сучасного високотехнологічного інформаційного суспільства ... [3]. Досягнення цієї мети повинно здійснюватися з опорою на культурно-історичний досвід людства, що знайшов відображення у виробництві. Безпосередня реалізація вказаної мети забезпечується змістом трудового навчання, як загальноосвітнього предмету, який становить основу предметного наповнення освітньої галузі „Технологія” [7].

Сучасними програмами з трудового навчання передбачено залучення учнів до проектно-конструкторської діяльності, в ході якої діти отримують початкові (базові) конструкторські знання, уміння та навички. Згідно із тематичними планами навчальної програми на вивчення однієї з найтрадиційніших технологій сучасного виробництва – швейного, відводиться для дівчат 36 % навчального часу програми. Третина цього часу в 5-9 класах відводиться на вивчення конструювання та моделювання швейних виробів [7].

Конструювання та моделювання є основними процесами, що визначають якість одягу на стадії проектування. Конструювання швейних виробів вважається однією з найважливіших та найважчих тем предмету "Трудове навчання". Тому цьому питанню приділяли особливу увагу вчені-педагоги. Деякі аспекти трудового навчання та виховання дівчат, підготовки їх до конструкторсько-модельєрської діяльності розглядалися в дослідженнях Л.В. Беспалько, О.П. Гнеденко, Л.І. Денисенко, Г.В. Ігнатенко, О.В. Лихолат, В.І. Перегудової, Т.А. Сиротенко, Т.В. Тхоржевської, Л.М. Хоменко, Л.М. Шпак та ін., але вони не торкнулися проблеми навчання учнів основ конструювання – базових конструкторських знань і вмінь. В працях Т.М. Васенюк досліджувалась методика навчання учнів 5-9 класів основ конструювання швейних виробів на основі диференційованого підходу. Для того, щоб навчити учнів проектуванню одягу різними методами потрібно готувати до цього майбутніх учителів технологій і вони повинні знати всі ці методи.

З'ясуванню суті різних систем проектування швейних виробів, які використовуються при підготовці майбутніх вчителів технологій, і є основною метою нашої статті.

Швейна галузь у нашій країні та за кордоном виявилась не готовою до сприйняття комп'ютерних технологій. Прикладом цього є створення великих систем автоматизованого проектування одягу (САПР), які за своєю ідеологією побудовані на методології ручних методів проектування. Проектування одягу побудоване за таким методом: спочатку моделювання та потім конструювання. Моделювання – перший етап розробки нової моделі, на якому виконуються роботи, спрямовані на отримання первинного зразка або макета майбутнього виробу. Моделювання повністю виконується у ручному режимі без застосування будь-якої техніки. Навіть інформаційне забезпечення не систематизоване. Кінцевий продукт процесу моделювання повністю залежить від рівня фахівця [2]. Можливо, це зумовлює гальмування автоматизації цього процесу. Конструювання – другий етап розробки нової моделі, на якому виконуються усі інженерні роботи, пов'язані з підготовкою моделі (макета) до впровадження у виробництво.

Звернувшись до відповідних літературних джерел, переконаємось, що «методиками конструювання» не є методом виконання робіт. «Метод конструювання» найчастіше визначається як метод (спосіб) побудови креслення конструкції. У 60-80-ті роки минулого століття Центральний науково-дослідний інститут швейної промисловості вдавсь до спроби розробки єдиної методики конструювання. Видані вісім томів єдиної методики конструювання (СЕВ) лише узагальнили досвід минулого [1]. При створенні нових зразків одягу в даний час використовуються різні способи наближеної побудови розгорток його деталей (креслень крою).

Одяг, що захищає від несприятливих кліматичних явищ, спочатку був просто плоским шматком матеріалу, яким людина оберталася. Для втримання його на тілі в матеріалі прорізався отвір для голови. Прагнучи зберегти тепло і домагаючись волі рухів, одяг підперізували. Коли вихідного шматка матеріалу бракувало, його надставляли додатковим шматком, скріплюючи деталі між собою. Так плоский шматок матеріалу перетворився в об'ємну оболонку, що покриває тіло людини, тобто в примітивному виді конструювався одяг. Тому під конструюванням одягу слід розуміти процес створення з плоского матеріалу об'ємної оболонки, що покриває тіло людини. [1] Обертаючи людину плоским шматком тканини, закладаючи складки на опуклих місцях фігури, забираючи зайві ділянки тканини, одержують просторову оболонку, що покриває фігуру. При наступному розкладанні тканини на площині одержують конструкцію

ЗМІСТ

Бабік О.С. Професіоналізм вчителя як важливий фактор при навчанні іноземної мови у дошкільному навчальному закладі.	3
Ботвінко О.М. Використання комп'ютерних технологій у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітній школі.	7
Гронь Л.В. Вимоги до іншомовних текстів для розвитку вмінь розповіді на початковому ступені навчання на мовних факультетах вищих навчальних закладів.	11
Коломієць Н.М. Прийоми Блейна Рея в методі природовідповідності Джеймса Ашера.	15
Коржженевська О.В. Організація самостійної роботи учнів – важливий фактор інтенсифікації навчального процесу.	19
Салюк І.Я. Особистісно-орієнтований підхід у детермінації розвитку іншомовного мовлення школярів.	23
Кропивко І.М., Снічук О.А. Використання ресурсів і послуг мережі Інтернет у викладанні іноземних мов.	28
Цаль Т.В. Використання методів педагогічного стимулювання на початковому етапі навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі та новітні технології.	36
Чорнолоз О.О. Теоретичні основи викладання чеської мови для студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	41
Якимчук А.В. Рефлексивні механізми навчання підлітків англomовної комунікації.	44
Волошун А.А. Проблеми застосування сучасних технологій в процесі засвоєння лексики на початковому етапі викладання іноземної мови.	50
Зінчук І.В. Зорова наочність як засіб семантизації іншомовної лексики.	53
Мороз Л.В., Кушнір Н.В. Специфіка роботи над термінами на заняттях іноземної мови у вищому навчальному закладі.	58
Мороз Л.В., Паішко І.О. Основні питання принципів і критеріїв відбору та засвоєння лексичного мінімуму студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	63
Ніколайчук Г.І. Особливості діалогу в процесі формування комунікативних умінь дитини дошкільного віку.	65
Середюк Л.А. Використання автентичної газетної хроніки на уроках німецької мови.	70
Турко І.-М.Б. Теоретичні аспекти вивчення творчості поетів-імажистів у вищих навчальних закладах.	72
Бричок Б.П. Використання інтерактивних технологій у процесі професійної підготовки вчителів початкових класів.	77
Джеджера К.В. Удосконалення мовлення як проблема формування культури спілкування студентів у вищих навчальних закладах.	80
Дуброва А.С., Снічук О.А., Трофімчук В.М. Принцип взаємопов'язаного навчання різних видів мовленнєвої діяльності з урахуванням їхніх особливостей і прискореним навчанням сприйняття мовлення.	83
Кочубей О.С. Особливості формування іншомовної компетенції студентів-філологів у вищому навчальному закладі.	85
Мазурок О.М. Інноваційні методи навчання іноземних мов у вищій школі в контексті гуманістичної парадигми освіти.	89
Мороз Л.В., Ковалюк В.В., Черуха Н.В. Інтерпретація закономірностей засвоєння іншомовних слів студентами немовних спеціальностей вищих навчальних закладів.	92
Павелків К.М. Філософські та загальнотеоретичні засади дослідження проблеми формування рефлексивної культури майбутнього вчителя.	95
Перішко І.В. Розвиток інтелектуальних здібностей обдарованих школярів на основі проектноі іншомовної діяльності.	100
Пивоварчук Т.О. Фактори розвитку комунікативних здібностей студентів.	106
Тадєєва М.І., Пархомчук М.М. Рання іншомовна освіта в європейських педагогічних традиціях.	109
Воробйова Л.М. Психолінгвістичні аспекти навчання іноземних мов.	113
Гончарук Р.А. Роль перекладу у міжкультурній комунікації і педагогічній соціалізації.	117
Янциур Л.А. Формування інтересу до образотворчої діяльності в системі дитячий садок-школа.	122
Дуброва А.С., Трофімчук В.М. Психолого-педагогічні можливості навчального перекладу і умови їхньої реалізації.	126
Шурин О.І. До питання формування педагогічної культури майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки.	129
Войтович І.С. Батишкіна Ю.В. Комп'ютерні інформаційні технології в реалізації навчальних і наукових проектів у педагогічних вищих навчальних закладах.	131
Шутяк В.Г. Формування у молодших школярів позитивного ставлення до праці.	135
Полицук Н.В. Особистісно-орієнтована технологія навчання при підготовці фахівців з технологічної освіти.	139

Яциур М.С. Курсова робота з методичних дисциплін у кредитно-модульній системі організації навчального процесу.	141
Герасименко О.А., Герасименко Н.П. Методи реалізації пошуково-дослідницьких проектів на заняттях з трудового навчання у 7-9 класах з використанням інформаційно-пошукових технологій.	147
Трофімчук Л.О. Проблема оптимального вибору методів активізації пізнавальної діяльності учнів у процесі позаурочних занять.	152
Грипич С.Н. Моральне виховання молодших школярів і дитяча література (психолого-педагогічний погляд на проблему).	156
Попчук О.В. Інноваційні технології навчання як умова розвитку професійної культури майбутніх фахівців документознавства та інформаційної діяльності.	160
Трофімчук В.М. Сутність і класифікація художньо-конструкторських знань та умінь старшокласників, які формуються у процесі трудового навчання.	164
Войтко А.І. Педагогічна підтримка професійного самовизначення учнів 8-9 класів на основі професійних проб.	168
Сіпайло В.О. Використання сучасних систем крою проектування одягу при підготовці майбутніх вчителів технологій.	173
Мохнюк Р.С. Формування громадянської культури студентства – проблема сучасного виховання.	178
Відомості про авторів.	183

Наукове видання

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 42

Заснований у 1996 р.

Відповідальний редактор збірника Мороз Л.В..

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.

Технічний редактор Кравчук В.Ю.

Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 25.10.2009 р. Підписано до друку 27.11.2009 р.

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.

Ум. друк. арк. 30,6. Обл. вид. арк. 31,2. Замовлення № 79/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31

Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 42.— Рівне: РДГУ, 2009. — 186 с.**

ISBN 966 — 7281 — 09 — 01.

Збірник наукових праць містить статті з проблем викладання мов і літератур світу, а також з теорії і методики виховання, професійної орієнтації, розвитку та навчання учнів і студентів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20